

ग्राहक मंचाचे बळकटीकरण या योजनेअंतर्गत
इमारत व इतर सोयीसुविधा यांकरीता केंद्र
सरकारकडून प्राप्त निधी वितरीत करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन

अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : ग्रासंअ-२०२०/प्र.क्र.६१/ग्रा.सं.४

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय (विस्तार), मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक: ०८ नोव्हेंबर, २०२३.

वाचा :-

- १) केंद्र शासन दि.२२.११.२०२१ च्या पत्रान्वये Strengthening Consumer Commission या योजनेच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना
- २) केंद्रीय योजनांच्या निधी वितरणाच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाचे दि.९.३.२०२२ रोजीचे जापन
- ३) शासन निर्णय क्र.संकिर्ण -२०११/सं.क्र.२१/प्र.क्र.१६/ग्रा.सं.४ दि.३०.३.२०२२
- ४) केंद्र शासन पत्र क्र.No. J-४/५/२०२२-CPU, भारत सरकार, ग्राहक संरक्षण मंत्रालय, अन्न व ग्राहक वितरण ग्राहक संरक्षण विभाग, नवी दिल्ली दि.दि.४.११.२०२२
- ५) केंद्र शासन पत्र क्र.No. J-४/४/२०२२-CPU, भारत सरकार, ग्राहक संरक्षण मंत्रालय, अन्न व ग्राहक वितरण ग्राहक संरक्षण विभाग, नवी दिल्ली दि.२८.११.२०२२
- ६) शासन निर्णय समक्रमांक दि.८.२.२०२३
- ७) केंद्र शासन पत्र क्र.No. J-४/३/२०२३-CPU (E-३१४१७) , भारत सरकार, ग्राहक संरक्षण मंत्रालय, अन्न व ग्राहक वितरण, ग्राहक संरक्षण विभाग, नवी दिल्ली दि.९.८.२०२३

प्रस्तावना :-

संदर्भ क्र १ च्या पत्रान्वये “Strengthening Consumer Commission (SCC)” या योजनेच्या सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ या कालावधीच्या अनुषंगाने सुधारीत मार्गदर्शक सूचना केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या आहेत. त्यानुसार या योजनेमध्ये ग्राहक आयोगांना पायाभूत सुविधा पुरविण्याच्या अनुषंगाने इमारती बांधकाम व बांधकामाव्यतिरिक्त खर्चासाठी सदर योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून निधी उपलब्ध करून देण्यात येतो. केंद्रीय योजनांतर्गत उपलब्ध करण्यात येत असलेल्या निधी वितरणाच्या पद्धतीमध्ये दि.१.४.२०२२ पासून करण्यात आलेल्या सुधारणांबाबत संदर्भ क्र.२ च्या जापनान्वये सविस्तर सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. सदर जापनान्वये देण्यात आलेल्या सूचनांच्या अनुषंगाने या योजनेसाठी ब्युरो ऑफ इंडियन स्टॅण्डर्ड्स (BIS) या संस्थेची केंद्रीय नोडल एजन्सी (CNA) म्हणून आणि कोटक महिंद्रा बँकेची केंद्रीय नोडल बँक म्हणून निवड करण्यात आली असल्याचे संदर्भ क्र.४ न्वये कळविले असून संदर्भ क्र.५ अन्वये सदर योजनेतर्गत अखर्चित असलेला सर्व निधी केंद्रीय नोडल एजन्सी च्या बँक खात्यावर जमा करण्याबाबत सूचना देण्यात आलेल्या होत्या. केंद्र शासनाकडून प्राप्त सूचनांच्या अनुषंगाने सन २००६-०७, २००७-०८ व २०२०-२१ या आर्थिक वर्षांच्या अनुषंगाने अखर्चित असलेला रु.५६.४९ लक्ष व सन २०१८-१९ मध्ये स्वच्छता

अभियानांतर्गत स्वच्छ ग्राहक मंचाकरीता रु.३०.०० लक्ष असा एकूण रु. ८६.४९ लक्ष इतका निधी राज्यशासनाकडे अखर्चित होता. सदरचा निधी मागील आर्थिक वर्ष सन २०२२-२३ मध्ये केंद्र शासनास त्यांच्या कोटक महिंद्रा बँक खात्यामध्ये राज्य शासनाकडून परत करण्यात आलेला आहे.

या योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांतर्गत बांधकामेतर खर्चासाठी राज्य आयोगाकडून जिल्हा आयोगनिहाय प्राप्त झालेल्या मागणीनुसार रु.५३.४७ लक्ष इतका निधी खर्च करण्यास शासन निर्णय दि.८.२.२०२३ अन्वये मान्यता देण्यात आलेली होती. सदर शासन निर्णय निर्गमित झाल्यानंतर जिल्हा आयोग, अतिरिक्त पुणे यांचेकडून झेरॉक्स मशीन खरेदीकरीता रु.४.४९ लक्ष इतक्या मागणीचा प्रस्ताव सादर करण्यात आला होता. तसेच, सन २०१८-१९ मध्ये स्वच्छ ग्राहक मंचाकरीता शौचालय सुधारणा / बांधकामाकरीता प्राप्त झालेल्या रु.३०.०० लक्ष निधीपैकी ४ जिल्हा आयोगांकडून एकूण रु.१०.२१ लक्ष इतक्या निधीची मागणी करण्यात आली होती. त्यानुषंगाने शासन निर्णय दि.३०.३.२०२२ अन्वये मान्यता देण्यात आलेली होती. तथापि, निधी केंद्र शासनास परत देण्याचे निर्देश असल्याने त्या आर्थिक वर्षात याबाबत पुढील कार्यवाही करता आली नाही.

राज्य आयोग / जिल्हा आयोग यांचेकडून उपरोक्त प्राप्त प्रस्तावानुसारची मागणी व आता, संदर्भ क्र.७ न्वये केंद्र शासनाने योजनेसाठी चालू आर्थिक वर्ष २०२३-२४ करीता रु.८६.४९ लक्ष इतक्या निधीची आहरण मर्यादा निश्चित केली असल्याची बाब विचारात घेऊन केंद्र शासनाच्या निधी वितरणासंदर्भातील सुधारित पद्धतीनुसार राज्य आयोग व जिल्हा आयोग यांना निधी उपलब्ध करून देण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

१. केंद्र शासनाने या योजनेसाठी केंद्रीय नोडल एजन्सीच्या बँक खात्यातून निधी आहरित करावयाच्या मर्यादा रु.८६.४९ लक्ष इतकी निश्चित केली असून या निधीतून केंद्र शासनाच्या सुधारित निधी वितरण पद्धतींतर्गत राज्य आयोग, मुंबई, राज्य आयोगाचे प्रादेशिक खंडपीठ औरंगाबाद व नागपूर आणि जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोगाच्या कार्यालयांना ग्राहक आयोगाच्या मागणीनुसार आयोगनिहाय परिशिष्ट अ विवरणपत्रानुसार एकूण रु.६८,१७,८४०/- (रु.अडुसष्ट लक्ष सतरा हजार आठशे चाळीस फक्त) इतकी रक्कम खर्च करण्यास सदर शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहेत.

२. संबंधित कार्यालयांनी सदर मान्यतेनुसारचे आवश्यक कार्यालयीन साहित्य, फर्निचर इत्यादींसाठीची खरेदी राज्य शासनाच्या यासंदर्भातील धोरण व मार्गदर्शक सूचना नुसार करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. संदर्भ क्र.३ च्या शासन निर्णय दि.३०.३.२०२२ मध्ये नमूद सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांचेकडून प्राप्त अंदाजपत्रकाच्या मर्यादेत शौचालय देखभाल व दुरुस्ती करीता संबंधित जिल्हा आयोगांना करावयाचा खर्च करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

४. उपरोक्त खर्च या योजनेच्या केंद्रीय नोडल एजन्सीच्या खालील बँक खात्यातून करण्यात यावा.

Name of CNA	Bureau of Indian Standards (BIS)
Account name	Consumer Protection Strengthening Consumer Forum, Consumer Counseling and Mediation
Account Number	9388077786
Bank Name	Kotak Mahindra Bank
Branch Address	New Delhi
IFSC code	KKBK0000172

५. वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अन्न, नागरी व ग्राहक संरक्षण यांना निर्देश देण्यात येत आहे की, केंद्र शासनाने या योजनेतर्गत उपलब्ध करून दिलेल्या पतमर्यादेतून विवरणपत्रात नमूद संबंधित ग्राहक आयोगांना (Child Agency) पतमर्यादा PFMS प्रणालीवर उपलब्ध करून देणेबाबत आवश्यक कार्यवाही करावी.

६. या योजनेतर्गत खर्च करताना राज्य शासनाची कार्य नियमावली, वित्तीय नियमावली, अर्थसंकल्पिय नियम पुस्तिकेतील तरतूदी व सर्व अटी/शर्तीचे पालन करावे. तसेच उपलब्ध करून दिलेल्या निधीचा विनियोग चालू आर्थिक वर्षात होईल याबाबतची दक्षता घ्यावी.

७. या योजनेतर्गत निधी विनियोगाच्या अनुषंगाने उपयोगिता प्रमाणपत्र (Utilization Certificate) केंद्र शासनास सादर करणे आवश्यक असल्याने विहित नमुन्यातील उपयोगिता प्रमाणपत्र राज्य शासनाकडे तात्काळ सादर करावे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्यांचा संकेतांक २०२३११०८११२०३८४९०६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विकास राऊत)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

सोबत : परिशिष्ट “अ”

प्रति :-

- १) मा. मंत्री (अ.ना.पु व ग्रा.सं.वि) यांचे खाजगी सचिव
- २) मा. राज्यमंत्री (अ.ना.पु व ग्रा.सं.वि) यांचे खाजगी सचिव
- ३) अध्यक्ष, राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग, मुंबई
- ४) अप्पर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

- ५) सचिव, (अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि), मंत्रालय, मुंबई
- ६) उप सचिव, ग्रा.सं.४ (अ.ना.पु व ग्रा.सं.वि), मंत्रालय, मुंबई ३२
- ७) वित्तीय सल्लागार व उप सचिव कार्यालय, मुंबई
- ८) प्रबंधक (प्रशासन/विधी), राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग, मुंबई.
- ९) महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२ मुंबई/नागपूर
- १०) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२ मुंबई,/नागपूर
- ११) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- १२) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
- १३) निवडनस्ती, ग्रा.सं.४, मंत्रालय, मुंबई ३२.

शासन निणय क्र. ग्रासंअ-२०२०/प्र.क्र.६०/ग्रा.सं.४, दि. ०८ नोव्हेंबर २०२३ सोबतचे विवरणपत्र									
परिशिष्ट अ									
अ.क्र.	कार्यालयाचे नाव	ग्राहक मंचाचे बळकटीकरण योजनेतर्गत बांधकामेतर खर्च						स्वच्छ ग्राहक मंच अंतर्गत	आयोगाच्या बँक खात्याची आहरण मर्यादा
		फर्निचर	कार्यालयीन साहित्य	संगणक	संदर्भ वही	सीसीटीव्ही	एकूण	शौचालय देखभाल व दुरुस्तीकरीता	
१	२	३	४	५	६	७	८ (३+४+५+६)	९	१० (८+९)
१	राज्य आयोग, मुंबई	271000	1942000	102000	--	--	2315000	0	2315000
२	राज्य आयोग, औरंगाबाद खंडपीठ	--	50000	--	--	50000	100000	0	100000
३	राज्य आयोग, नागपूर खंडपीठ	100000	--	--	--	--	100000	0	100000
४	जिल्हा आयोग, दक्षिण मुंबई	90057	9782	--	--	--	99839	0	99839
५	जिल्हा आयोग, मध्य मुंबई	98707	--	--	--	--	98707	421900	520607
६	जिल्हा आयोग, मुंबई उपनगर	96750	--	--	--	--	96750	0	96750
७	जिल्हा आयोग, अति. मुंबई उपनगर	100000	--	--	--	--	100000	0	100000
८	जिल्हा आयोग, ठाणे	147900	--	--	--	--	147900	0	147900
९	जिल्हा आयोग, अति. ठाणे	102654	--	--	--	--	102654	0	102654
१०	जिल्हा आयोग, रायगड	99534	--	--	--	--	99534	0	99534
११	जिल्हा आयोग, अतिरिक्त पुणे	89704	268949	90331	--	--	448984	0	448984
१२	जिल्हा आयोग, सांगली	32568	67660	--	--	--	100228	0	100228
१३	जिल्हा आयोग, सातारा	39700	38300	--	--	--	78000	0	78000
१४	जिल्हा आयोग, सोलापूर	100000	--	--	--	--	100000	0	100000
१५	जिल्हा आयोग, अहमदनगर	41000	--	--	--	60000	101000	0	101000
१६	जिल्हा आयोग, नंदुरबार	21000	68990	10000	--	--	99990	0	99990
१७	जिल्हा आयोग, धुळे	--	--	--	--	--	0	450000	450000
१८	जिल्हा आयोग, औरंगाबाद	--	67000	10000	--	23000	100000	0	100000
१९	जिल्हा आयोग, जालना	31388	43709	--	--	18231	93328	0	93328
२०	जिल्हा आयोग, बीड	37170	62000	--	--	--	99170	0	99170
२१	जिल्हा आयोग, नांदेड	53100	--	--	--	--	53100	0	53100
२२	जिल्हा आयोग, परभणी	45000	--	--	--	--	45000	0	45000
२३	जिल्हा आयोग, लातूर	80675	--	--	18551	--	99226	0	99226
२४	जिल्हा आयोग, उस्मानाबाद	91000	--	--	--	--	91000	75000	166000
२५	जिल्हा आयोग, हिंगोली	--	--	--	--	--	0	75000	75000
२६	जिल्हा आयोग, अकोला	35600	29000	--	--	--	64600	0	64600
२७	जिल्हा आयोग, अमरावती	90000	--	--	--	--	90000	0	90000
२८	जिल्हा आयोग, यवतमाळ	101100	--	--	--	--	101100	0	101100
२९	जिल्हा आयोग, वाशिम	25000	40000	--	--	--	65000	0	65000
३०	जिल्हा आयोग, अति.नागपूर	75000	25000	--	--	--	100000	0	100000
३१	जिल्हा आयोग, नागपूर	76000	12000	--	--	12000	100000	0	100000
३२	जिल्हा आयोग, वर्धा	105360	--	--	--	--	105360	0	105360
३३	जिल्हा आयोग, भंडारा	64000	44000	--	--	--	108000	0	108000
३४	जिल्हा आयोग, गोंदिया	--	85000	--	--	--	85000	0	85000
३५	जिल्हा आयोग, गडचिरोली	40700	58990	--	--	--	99690	0	99690
३६	जिल्हा आयोग, चंद्रपूर	107780	--	--	--	--	107780	0	107780
	एकूण	2489447	2912380	212331	18551	163231	5795940	1021900	6817840

विकास राजत)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन